

tilstræber og opnaar, vil efter almindelige økonomiske Principer ogsaa brede sig ud over den Del af Prisniveauet, hvorpaa de rationelle Boligselskaber bevæger sig, thi Vilkaar, som indrømmes paa een Arbejdsplads, saavel af Arbejdsgivere som af Arbejdere, forlanges omgaaende paa den næste.

Det Offentlige, som ved betydelige Milliontilskud har sat en Byggeomsætning af ca. 80 Mill. Kr. aarlig i Gang i de sidste Aar, er næppe gjort tilstrækkelig opmærksom paa Omfanget af den Byggemisère, hvori Hovedstaden og tildels ogsaa Provinsen for Tiden befinder sig, og som snarere maa siges at være af moralsk end af teknisk og økonomisk Art. De rationelle Boligselskaber, som ufrivilligt og tildels mod deres Advarsler er paavirkede af den almindelige Misère, er ikke tjent med at skulle have Medskyld for denne og ønsker derfor ogsaa ved denne Lejlighed at klargøre deres Mening om Misérens Oprindelse og Forløb. Begyndelsen skete derved, at det i Begyndelsen af 1918 viste sig ugørligt at sikre sig Materialer til Byggeforetagender paa faste Kontrakter, fordi der var Leveringsvanskeligheder, og Forhandlerne tog derfor Forbehold saavel angaaende Priser som Leveringstid. Følgen heraf blev, at Mestrene maatte tage de samme Forbehold i deres Byggekontrakter. De i disse Aar stigende Arbejds lønninger og de kortvarige Overenskomstperioder nødvendiggjorde, at Mestrene ogsaa tog Forbehold overfor Lønstigninger. Resultatet af alt dette blev, at Byggekontrakter tilsidst indeholdt Forbehold saavel overfor Prisstigninger paa Materialer og Forhøjelse af Arbejds løn som med Hensyn til Leveringstider og Overholdelse af Tidsfrister, saaledes at en Byggekontrakt i Virkeligheden mindre indeholder Rettigheder end Pligter for den Byggende og Mestrene herved berøves deres Interesse i Arbejdets billige og hurtige Fuldendelse. De mistede navnlig den økonomiske Interesse i at holde igen overfor de Arbejdsstandsninger, som støttede uoverenskomstmæssige Krav. Stat og Kommune maatte under alt dette give ret blankt op og indgaa paa at honorere Mestres og Arbejderes Krav, og der er ingen Tvivl om, at begge disse faktisk har lukreret ved Situationen. Resultatet er nu et ret trøstesløst Anarki paa Byggepladserne, manglende Organisation og Samarbejde, Mangel paa Sparsommelighed og Omhyggelighed med Materialer og Forhaling og Fordyrkelse af Byggeriet. Man ønsker fra nærværende Organisations Side at lægge Ansvar et i lige Grad paa Mestrene, som har ladet det svigte paa laugsmæssigt Sammenhold overfor uretmæssige Krav, som paa Arbejderne, som har reguleret Tilgangen af Arbejds kraft til visse Byggefag og Byer noget for kraftigt og som i nogle Fag og paa nogle Pladser har ladet nedsatte Arbejds ydelser motivere stigende Lønkrav af uoverenskomstmæssig Natur. Og man ønsker at tilføje, at de paalagede Onder saa langt fra er typiske for Boligselskabernes Byggeri, at de tværtimod først viste sig her, efter at de var trængt igennem i det private og kommunale Byggeri og saaledes maatte brede sig over hele Byggeomraadet.

Allerede ved Skrivelse af 9. Maj 1919 henstillede Fællesorganisationen, som allerede da var betænkelig ved Byggeforholdene, til det høje Ministerium, at dette som Grundlag for fremtidig Tildeling af Tilskud lod foretage lokale Undersøgelser af de tilskudssøgende Boligselskabers Projekter og hele Forhold, og man tilbød Ministeriet at være behjælpelig hermed; denne Skrivelse vides ikke at have givet Anledning til noget Skridt fra Ministeriets Side. Senere har Boligkommissionen, efter hvad der er os bekendt, i Skrivelse af 20. Juni f. A. tilraadet, at saavel Finans- som Indenrigsministeriet lod foretage lokale Undersøgelser i Tilskuds- og Laanesager, men heller ikke denne Skrivelse vides at have affødt nogen Virkning. Fællesorganisationens Formand, Direktør F. C. Boldsen, der som Medlem af Indenrigsministeriets Arbejdsudvalg har deltaget i Behandlingen af Tilskudssager, har i Marts d. A. i Skrivelse til Indenrigsministeriet nedlagt dette Hverv, fordi han ikke mente uden lokale og tekniske Undersøgelser at kunne tage det Ansvar at votere i Sager, som fra Andragernes Side ofte var fremstillet positivt vildledende eller som ikke blev tilstrækkelig undersøgte. Nu har altsaa Boligkommissionen paany i Skrivelse af 14. April 1920 henstillet til Socialministeriet at lade foretage effektive Undersøgelser af Sagerne og i den Anledning at nedsætte et Udvalg af de interesserede Parter.

I samtlige andre Lande, hvor Boligproblemet staar paa Dagsordenen, har det Offentlige ydet Boligproduktionen Støtte ogsaa af kvalitativ Art. Kun her i Danmark har man ment at kunne opfordre Boligselskaberne til at overtage den